

Науковий вісник Львівського національного університету
ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького.

Серія: Економічні науки

Scientific Messenger of Lviv National University
of Veterinary Medicine and Biotechnologies.

Series: Economical Sciences

ISSN 2519–2701 print

<https://nvlvet.com.ua/index.php/economy>

doi: 10.32718/nvlvet-e10005

UDC 347.73:336.14

Peculiarities of legal regulation of the formation and execution of local budgets under martial law

Yu. Koverko

Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv, Lviv, Ukraine

Article info

Received 18.11.2022

Received in revised form

19.12.2022

Accepted 22.12.2022

Stepan Gzhytskyi National
University of Veterinary Medicine
and Biotechnologies Lviv,
Pekarska Str., 50, Lviv,
79010, Ukraine.
Tel.: + 38-097-94-539-10
E-mail: ukov@ukr.net

Koverko, Yu. (2022). Peculiarities of legal regulation of the formation and execution of local budgets under martial law. Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Economical Sciences, 24(100), 28–32. doi: 10.32718/nvlvet-e10005

The article examines the essence and role of local budgets, determines their number in Ukraine as of January 1, 2022. An analysis of the norms that regulate the process of formation and implementation of local budgets in the conditions of martial law introduced in Ukraine on February 24, 2022, in particular, the norms are analyzed of the Budget Code of Ukraine, laws of Ukraine «On local self-government in Ukraine», «On the formation of military administrations», «On the legal regime of martial law», «On amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the peculiarities of taxation and reporting during the period actions of martial law» etc. The powers of the executive committees of the relevant local councils, local state administrations, military-civilian administrations and military administrations in the budgetary sphere have been studied. It was established that the Law of Ukraine «On Amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the peculiarities of taxation and reporting during the period of martial law» dated March 3, 2022 No. 2118-IX amended the Budget Code of Ukraine, according to which in during the period of martial law, the functions of local self-government bodies, their executive bodies, local state administrations, military-civilian administrations in terms of budgetary powers are performed by military administrations. Resolution No. 252 of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 11, 2022 «Some issues of formation and execution of local budgets during martial law» extended the budgetary powers of local self-government bodies, their executive bodies, local state administrations, military-civilian administrations, and in the case of the formation of military administrations, such powers have been transferred to them. In general, since the introduction of martial law in Ukraine, the mechanism of formation and implementation of local budgets has been simplified. Since the norms regulating budgetary relations in the conditions of martial law are contained in Chapter VI «Final and Transitional Provisions» of the Budget Code of Ukraine, it is proposed to supplement the Code with a separate chapter that would comprehensively regulate budgetary relations in such a period.

Keywords: local budgets, legal regulation, martial law, military administrations, powers.

Особливості правового регулювання формування та виконання місцевих бюджетів в умовах воєнного стану

Ю. А. Коверко

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького,
м. Львів, Україна

У статті досліджено сутність та роль місцевих бюджетів, визначено їх кількість в Україні станом на 1 січня 2022 р. Проведено аналіз норм, які регулюють процес формування та виконання місцевих бюджетів в умовах воєнного стану, введеного в Україні 24 лютого 2022 р., зокрема проаналізовано норми Бюджетного кодексу України, законів України «Про місцеве самоврядування в

Україні), «Про утворення військових адміністрацій», «Про правовий режим воєнного стану», «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану» тощо. Досліджено повноваження виконавчих комітетів відповідних місцевих рад, місцевих державних адміністрацій, військово-цивільних адміністрацій та військових адміністрацій у бюджетній сфері. Встановлено, що Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану» від 3 березня 2022 року № 2118-IX внесено зміни до Бюджетного кодексу України, згідно з якими у період дії воєнного стану функції органів місцевого самоврядування, їх виконавчих органів, місцевих державних адміністрацій, військово-цивільних адміністрацій у частині бюджетних повноважень здійснюють військові адміністрації. Постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 р. № 252 «Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану» продовжено бюджетні повноваження органів місцевого самоврядування, їх виконавчих органів, місцевих державних адміністрацій, військово-цивільних адміністрацій, а у разі утворення військових адміністрацій такі повноваження передано їм. Узагальнено, що з моменту введення в Україні воєнного стану спростився механізм формування та виконання місцевих бюджетів. Так як норми, які регулюють бюджетні відносини в умовах воєнного стану, містяться у розділі VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України, запропоновано доповнити Кодекс окремою главою, яка б комплексно регулювала бюджетні відносини у такий період.

Ключові слова: місцеві бюджети, правове регулювання, воєнний стан, військові адміністрації, повноваження.

Вступ

З початку широкомасштабного вторгнення російської армії в Україну життєдіяльність країни у великій мірі підтримується завдяки зусиллям місцевої влади та організованості громад, які поряд з виконанням своїх безпосередніх повноважень приймають внутрішньо переміщених осіб, здійснюють заходи з підтримки Збройних сил України і територіальної оборони. З метою оперативного, безперервного і повного формування та виконання місцевих бюджетів для забезпечення ефективного функціонування бюджетної сфери та фінансування потреб громад в умовах воєнного стану у бюджетне законодавство було внесено ряд змін.

Загальним засадам формування та виконання місцевих бюджетів приділено багато уваги у наукових публікаціях як вчених-економістів, так і вчених-юристів, серед яких Н. Б. Татарин (Tataryn & Voitovych, 2017), Л. І. Катан, С. В. Качула, Н. І. Демчук (Katan et al., 2020), С. А. Семенченко (Semenchenko, 2019), Ю. О. Раделицький (Radelytskyi, 2019), О. П. Павленко (Pavlenko & Lahno, 2021), Н. В. Воротіна (Vorotina, 2022) та інші. Однак питання правового регулювання формування та виконання місцевих бюджетів в умовах воєнного стану залишається малодослідженим.

Мета та завдання статті – дослідити зміни, які відбулися у правовому регулюванні формування та виконання місцевих бюджетів із введенням в Україні воєнного стану.

Матеріал і методи досліджень

У процесі дослідження питання правового регулювання формування та виконання місцевих бюджетів використано загальнонаукові та спеціальні наукові методи, серед яких методи аналізу і синтезу, індукції та дедукції, теоретичного узагальнення, графічний метод, а також формально-логічний метод та метод тлумачення.

Результати та їх обговорення

Об'єктивною необхідністю існування місцевого самоврядування як права та можливості територіаль-

них громад незалежно розв'язувати питання місцевого значення є втілення принципу самостійності (Hei, 2022). Відповідно до ст. 61 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР органи місцевого самоврядування в селах, селищах, містах, районах у містах (у разі їх створення) самостійно складають та схвалюють прогнози відповідних місцевих бюджетів, розробляють, затверджують і виконують відповідні місцеві бюджети згідно з Бюджетним кодексом України. Районні та обласні ради затверджують районні та обласні бюджети, які формуються з коштів державного бюджету для їх відповідного розподілу між територіальними громадами або для виконання спільних проектів та з коштів, залучених на договірних засадах з місцевих бюджетів для реалізації спільних соціально-економічних та культурних програм, контролюють їх виконання. Складання і схвалення прогнозів районних і обласних бюджетів, складання і виконання відповідних бюджетів здійснюють відповідні державні адміністрації згідно з Бюджетним кодексом України. Самостійність місцевих бюджетів гарантується власними та закріпленими за ними на стабільній основі законом загальнодержавними доходами, а також правом самостійно визначати напрями використання коштів місцевих бюджетів відповідно до закону. Втручання державних органів у процес складання, затвердження і виконання місцевих бюджетів не допускається, за винятком випадків, передбачених законодавством (Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini, 1997).

Бюджетним кодексом України визначено, що бюджет – це план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду (Biudzhetniy kodeks Ukrainy, 2010). Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» бюджет місцевого самоврядування (місцевий бюджет) є планом утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій та повноважень місцевого самоврядування (Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini, 1997). Раделицький Ю. О. на основі різновекторного досліджен-

ня місцевих бюджетів виокремлює такі їх характеристики:

1) ключовий елемент бюджетної та фінансової систем країни, оскільки саме у бюджетних фондах акумулюється переважна частина фінансових ресурсів держави та органів місцевого самоврядування;

2) фонди грошових коштів, що формуються у суспільно значущих цілях для фінансового забезпечення місцевого самоврядування;

3) правовий інститут, оскільки усі процеси, пов'язані з формуванням і використанням місцевих бюджетів мають форму правових відносин;

4) інструмент перерозподілу суспільного продукту між різними соціальними групами населення та різними сферами діяльності для забезпечення пропорційного соціально-економічного розвитку;

5) частина бюджетних відносин, що зумовлена адміністративно-територіальним та бюджетним устроєм країни (Radelytskyi, 2019).

Як зазначають Татарин Н. Б. та Войтович В. В., місцеві бюджети виступають важливим чинником економічного розвитку і фінансової стабільності, інструментом макроекономічного регулювання, фінансовою базою місцевого самоврядування, інструментом реалізації державної регіональної політики, планами формування і використання фінансових ресурсів територіальних утворень, основним важелем фінансового вирівнювання, головним джерелом фінансових ресурсів для утримання і розвитку місцевого господарства, вирішення місцевих проблем, місцевим бюджетам належить важлива роль у забезпеченні конституційних гарантій, вирішенні соціальних проблем, піднесенні рівня добробуту населення (Tataryn & Voitovych, 2017).

Станом на 1 січня 2022 р. в Україні налічувалося 1950 місцевих бюджетів (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість місцевих бюджетів України станом на 01.01.2022 р.*

Типи місцевих бюджетів	Всього місцевих бюджетів	з них мають взаємовідносини з державним бюджетом
Обласні бюджети, бюджет АРК	25	24
Бюджети міст республіканського / обласного значення	13	1
Районні бюджети	136	119
Бюджети об'єднаних територіальних громад	1469	1438
Бюджети районів у містах обласного значення	35	
Бюджети міст районного значення	5	
Бюджети селищ міського типу	38	
Бюджети сільрад (сіл)	229	
Разом	1950	1582

*Джерело: (Kilkist mistsevykh biudzhativ Ukrainy..., 2022)

Відповідно до ст. 26 Закону № 280/97-ВР питання щодо розгляду прогнозу місцевого бюджету, затвердження місцевого бюджету, внесення змін до нього, затвердження звіту про виконання відповідного бюджету, встановлення місцевих податків і зборів відповідно до Податкового кодексу України, утворення цільових фондів, затвердження положень про ці фонди, прийняття рішень щодо здійснення місцевих заповідей, прийняття рішень щодо передачі коштів з відповідного місцевого бюджету вирішуються виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради. Статтею 43 цього ж Закону передбачено, що виключно на пленарних засіданнях районної, обласної ради вирішуються питання розгляду прогнозів відповідно районних, обласних бюджетів, затвердження таких бюджетів, внесення змін до них, затвердження звітів про їх виконання, а також розподілу переданих з державного бюджету коштів у вигляді дотацій, субвенцій відповідно між районними бюджетами, місцевими бюджетами міст обласного значення, сіл, селищ, міст районного значення (Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini, 1997).

Введення в Україні воєнного стану 24 лютого 2022 р. внесло корективи у регулювання бюджетних правовідносин, зокрема і у процес формування та виконання місцевих бюджетів. Так Указом Президента

України «Про утворення військових адміністрацій» №68/2022 від 24 лютого 2022 року на території України утворено 24 обласних військових адміністрацій та Київську міську військову адміністрацію. На базі існуючих районних державних адміністрацій утворено відповідні районні військові адміністрації (Pro utvorennia viiskovykh administratsii, 2022).

Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану» від 3 березня 2022 року № 2118-ІХ внесено зміни до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу та доповнено його підпунктом 5 такого змісту: «Функції органів місцевого самоврядування, їх виконавчих органів, місцевих державних адміністрацій, військово-цивільних адміністрацій у частині бюджетних повноважень здійснюють військові адміністрації відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu..., 2022).

Відповідно до ст. 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року № 389-VIII до повноважень у бюджетній сфері військових адміністрацій населених пунктів на відповідній території належить:

1) складання та затвердження місцевого бюджету, внесення змін до нього, забезпечення виконання відповідного бюджету;

2) залучення на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, розташованих на відповідній території, та коштів населення, а також бюджетних коштів на будівництво, розширення, ремонт і утримання на пайових засадах об'єктів соціальної і виробничої інфраструктури та на заходи щодо охорони навколишнього природного середовища;

3) встановлення для підприємств, установ та організацій, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, розміру частки прибутку, яка підлягає зарахуванню до місцевого бюджету;

4) вирішення питань про надання за рахунок коштів місцевих бюджетів ритуальних послуг у зв'язку із похованням самотніх громадян, ветеранів війни та праці, а також інших категорій малозабезпечених громадян; надання допомоги на поховання громадян в інших випадках, передбачених законодавством;

5) створення відповідно до закону за рахунок коштів місцевого бюджету установ з надання безоплатної первинної правової допомоги, призначення і звільнення керівників цих установ, залучення в установленому законом порядку фізичних чи юридичних осіб приватного права до надання безоплатної первинної правової допомоги ([Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu..., 2015](#)).

Відповідно до ч. 3 ст. 15 Закону № 389-VIII районна, обласна військової адміністрації у разі прийняття Верховною Радою України за поданням Президента України відповідного рішення, або у разі тимчасової окупації або оточення адміністративного центру області, здійснюють повноваження із складання та затвердження відповідно районних, обласних бюджетів, внесення змін до них, затвердження звітів про їх виконання, розподілу переданих з державного бюджету коштів у вигляді дотацій, субвенцій відповідно між районними бюджетами, місцевими бюджетами міст обласного значення, сіл, селищ, міст районного значення.

У період дії воєнного стану на території, де не ведуться бойові дії та не утворено військової адміністрації населеного пункту, окремі повноваження щодо розпорядження коштами місцевих бюджетів надано головам відповідних територіальних громад. У такому випадку сільський, селищний, міський голова територіальної громади виключно для здійснення заходів правового режиму воєнного стану може прийняти рішення щодо передачі коштів з відповідного місцевого бюджету на потреби Збройних Сил України та/або для забезпечення заходів правового режиму воєнного стану ([Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu..., 2015](#)).

Постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 р. № 252 «Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану» з метою оперативного та ефективного прийняття управлінських рішень для забезпечення безперебійного функціонування установ і закладів бюджетної сфе-

ри, комунальних підприємств та задоволення життєво необхідних потреб жителів територіальних громад у період воєнного стану, визначено, що органи місцевого самоврядування, їх виконавчі органи, місцеві державні адміністрації, військово-цивільні адміністрації продовжують здійснювати бюджетні повноваження, а у разі утворення військових адміністрацій такі повноваження здійснюють військові адміністрації. Цією ж Постановою визначено повноваження виконавчих комітетів відповідних місцевих рад, місцевих державних адміністрацій, військово-цивільних адміністрацій або військових адміністрацій, серед яких:

1) прийняття за поданням місцевих фінансових органів рішення про внесення змін до рішень про місцеві бюджети;

2) здійснення без погодження відповідною комісією місцевої ради передачу бюджетних призначень від одного головного розпорядника бюджетних коштів до іншого, перерозподіл видатків бюджету і надання кредитів з бюджету за бюджетними програмами, включаючи резервний фонд бюджету, додаткові дотації та субвенції, у межах загального обсягу бюджетних призначень головного розпорядника бюджетних коштів, а також збільшення видатків розвитку за рахунок зменшення інших видатків (окремо за загальним та спеціальним фондами бюджету) за бюджетною програмою;

3) можливість прийняття рішення про перерахування коштів з місцевого бюджету державному бюджету для здійснення згідно із законом заходів загальної мобілізації та з метою відсічі збройної агресії Російської Федерації проти України і забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державної незалежності України, її територіальної цілісності відповідно до пункту 22² розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України;

4) затвердження місцевих (цілевих) програм (внесення до них зміни) з дотриманням вимог ст. 91 Бюджетного кодексу України;

5) прийняття рішення (кожна із сторін) про передачу коштів між місцевими бюджетами без укладення договорів;

6) здійснення розподілу та перерозподілу обсягів трансфертів з державного та місцевих бюджетів місцевим бюджетам ([Deiaki pytannia formuvannia..., 2022](#)).

Постановою КМУ від 04.11.2022 р. № 1239 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 р. № 252» внесено зміни до Постанови КМУ від 11.03.2022 р. № 252 щодо формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану. Зокрема, відредаговано повноваження військових адміністрацій у сфері бюджету та передбачено, що військові адміністрації населених пунктів, обласні, районні та Київська міська військової адміністрації, з-поміж іншого, можуть ухвалювати рішення про передачу коштів у вигляді міжбюджетного трансферту до відповідного місцевого бюджету без укладення договорів, затверджують місцеві бюджети, складені місцевими фінансовими органами. Цією ж Постановою скорочено кількості випадків,

коли необхідне обов'язкове погодження із Міністерством фінансів України проєктів рішення місцевої ради, військової адміністрації про передачу коштів у вигляді міжбюджетних трансфертів (таке погодження обов'язкове лише при передачі трансфертів до відповідного місцевого бюджету іншої області та/або м. Києва). Також Постановою передбачено, що приймати рішення про ухвалення або внесення змін до місцевих бюджетів можуть лише сільські, селищні та місцеві ради і військові адміністрації у разі їх утворення, а виконавчі комітети можуть здійснювати лише функції перерозподілу бюджетних призначень, визначені ст. 23 Бюджетного кодексу України (*Pro vnesennia zmin do postanovy ...*, 2022).

Висновки

З моменту введення в Україні воєнного стану правове регулювання формування та виконання місцевих бюджетів зазнало істотних змін. Зокрема спростився механізм формування та виконання місцевих бюджетів, що має важливе значення у забезпеченні ефективного функціонування бюджетної сфери та фінансування потреб громад в умовах воєнного стану. Та не зважаючи на це, сьогодні регулювання бюджетних відносин здійснюється на основі значної кількості законів та постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України. У Бюджетному кодексі України норми, які регулюють бюджетні відносини в умовах воєнного стану, містяться у розділі VI «Прикінцеві та перехідні положення». Очевидно, назріла необхідність доповнити Бюджетний кодекс України окремою главою, яка б комплексно регулювала бюджетні відносини в умовах дії воєнного стану.

Перспективи подальших досліджень. Подальша перспектива наукових досліджень у цьому напрямі пов'язана з аналізом виконання місцевих бюджетів у 2022 році.

References

Biudzhetni kodeks Ukrainy vid 8 lypnia 2010 roku № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (data zvernennia 07.12.2022) (in Ukrainian).

Deiaki pytannia formuvannia ta vykonannia mistsevykh biudzhetyv u period voiennoho stanu: Postanova KМУ vid 11 bereznia 2022 r. № 252. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-formuvannya-ta-vikonannya-miscevih-byudzhetyv-u-period-voennogo-stanu-252> (data zvernennia 07.12.2022) (in Ukrainian).

Hei, K. V. (2022). Mistsevi biudzhety: pidkhody do katehorii ta rozmezhuvannia poniat. *Pravo i suspi-lstvo*, 2, 180–185. doi: 10.32849/2663-5313/2022.2.27.

Katan, L. I., Kachula, S. V., Demchuk, N. I., & Pavlova, D. K. (2020). Formuvannia mistsevykh biudzhetyv v

umovakh reformuvannia suspilnykh finansiv Ukrainy. *Ahrosvit*, 3, 3–12. doi: 10.32702/2306-6792.2020.3.3.

Kilkist mistsevykh biudzhetyv Ukrainy: stanom na 01.01.2022. (2022). URL: <https://openbudget.gov.ua/local-budget?id=2600000000> (data zvernennia 07.12.2022) (in Ukrainian).

Pavlenko, O. P., & Lahno, O. O. (2021). Teoretychni aspekty formuvannia mistsevykh biudzhetyv Ukrainy. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli*, 2-1(103), 46–50. doi: 10.37734/2409-6873-2021-2-8.

Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 21 travnia 1997 roku № 280/97-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (data zvernennia 08.12.2022) (in Ukrainian).

Pro pravovy rezhyv voiennoho stanu: Zakon Ukrainy vid 12 travnia 2015 roku № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (in Ukrainian).

Pro utvorennia viiskovykh administratsii : Ukaz Prezidenta Ukrainy №68/2022 vid 24 liutoho 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68/2022#Text> (data zvernennia 07.12.2022) (in Ukrainian).

Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo osoblyvosti opodatkuvannia ta podannia zvitnosti u period dii voiennoho stanu : Zakon Ukrainy vid 3 bereznia 2022 roku № 2118-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#n39> (data zvernennia 07.12.2022) (in Ukrainian).

Pro vnesennia zmin do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11 bereznia 2022 r. № 252: Postanova vid 4 lystopada 2022 r. № 1239. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1239-2022-%D0%BF#Text> (data zvernennia 07.12.2022) (in Ukrainian).

Radelytskyi, Yu. O. (2019). Mistsevi biudzhety v konteksti finansovoi detsentralizatsii v Ukraini. *Avtoreferat dysertatsii na zdobuttia naukovooho stupenia doktora ekonomichnykh nauk*. Lviv: Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka, 40 (data zvernennia 07.12.2022) (in Ukrainian).

Semenchenko, S. A. (2019). Do pytannia pravovoi pryrody mistsevykh biudzhetyv. *Aktualni problemy derzhavy i prava*, 83, 208–216. doi: 10.32837/apdp.v0i83.133 (in Ukrainian).

Tataryn, N. B., & Voitovych, V. V. (2017). Mistsevi biudzhety yak finansova baza mistsevoho samovriaduvannia. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, 11, 159–162. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/13839?locale=uk> (data zvernennia 08.12.2022) (in Ukrainian).

Vorotina, N. V. (2022). Osoblyvosti pravovoho rehulivannia biudzhetyv vidnosyn v Ukraini v umovakh voiennoho stanu. *Naukovyi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2, 31–39. doi: 10.32886/instzak.2022.02.04 (in Ukrainian).